

[O PROJEKTU](#)

[AKTUÁLNĚ](#)

[VÝSTUPY](#)

[DALŠÍ IPN PROJEKTY](#)

IPN Metodika „Efektivní systém hodnocení a financování VaVal“ Newsletter č. 5, březen 2015

Obsah

Peer-review odzkoušíme v pilotním ověření

Úvodník Jitky Moravcové, hlavní odborné garantky IPN Metodika.

Třetí dílčí zpráva bude k projednání do měsíce

Přinášíme podrobnosti k harmonogramu a výstupům projektu.

O hodnocení výzkumných infrastruktur s Radislavem Sedláčkem: „Peer-review se osvědčilo.“

Hlavní autor metodiky přibližuje průběh hodnocení.

Vrcholí kurz „Hodnocení vědy a výzkumu v teorii a praxi“

Cílem vzdělávacího kurzu bylo posílit kulturu hodnocení v ČR.

Ohlédnutí Technopolisu za konferencí: Je třeba tříbit názory

Erik Arnold poukazuje na důležitá témata a souhrnný zápis z break-out sessions.

Tento newsletter si můžete také [stáhnout v PDF](#), anebo si jej kdykoliv [zobrazit v prohlížeči zde](#).

ÚVODNÍK

Peer-review odzkoušíme v pilotním ověření

Vážené kolegyně a kolegové, milí přátelé,

máme za sebou veřejné projednávání 2. dílčí zprávy a před sebou poslední kolo veřejné diskuze ke konceptu 3. dílčí zprávy, jehož harmonogram naleznete v tomto čísle Newsletteru. Děkujeme za Vaši pokračující spolupráci.

Jako v životě tak i v projektu něco končí a něco jiného začíná. Pomalu se završuje práce dodavatele na veřejné zakázce a do konce projektu, tj. do 31. října 2015, nás čeká ještě hodně práce. Rozeběhlo se pilotní ověření prováděné týmem projektu a my i vybrané výzkumné organizace tak máme jedinečnou možnost se reálně seznámit s tím, co znamená, co vyžaduje a jaká rizika přináší peer-review hodnocení. Více o peer-review v hodnocení výzkumných infrastruktur se dočtete v tomto Newsletteru v rozhovoru s doc. Radislavem Sedláčkem.

Posledním setkáním se účastníci vzdělávacího kurzu „Hodnocení vědy a výzkumu v teorii a praxi“ rozloučili s výukou v Národní technické knihovně a nyní je čeká zpracování závěrečné práce a seminář s pracovníky institutu Johanneum Research – Polices a rakouské grantové agentury Wissenschaftsfonds v květnu ve Vídni. Více se dozvíte, pokud budete číst dále.

Přeji Vám příjemné čtení

Jitka Moravcová

Hlavní odborná garantka IPN Metodika

STALO SE V IPN METODIKA

Třetí dílčí zpráva bude k projednání do měsíce

Třetí dílčí zpráva a Souhrnná zpráva, které půjdou do veřejného projednávání současně, jsou těsně před dokončením. Technopolis v současné době finišuje poslední práce tak, abychom zprávy mohli uvolnit k veřejnému projednávání v polovině dubna.

Třetí dílčí zpráva bude patřit zejména vyhodnocení Malého pilotního ověření chystané metodiky, do něž se od září 2014 do února 2015 zapojilo 17 výzkumných jednotek. Souhrnná zpráva tak, jak napovídá její název, bude obsahovat ucelené propojení institucionálního hodnocení a financování. Společně s dílčími zprávami bude tvořit součást Závěrečné zprávy. **Konference ke konzultaci Závěrečné zprávy Technopolisu, která bude zahrnovat všechny tři zprávy dílčí i zprávu Souhrnnou, se uskuteční 14. 5. 2015 v Olomouci.**

Pro lepší orientaci ve výstupech IPN Metodika přikládáme tabulku níže.

Výstup	Obsah	Poznámka
1. dílčí zpráva finální (1DZ)	Metodika hodnocení VaV	Finální verze po veřejném projednání bude k vyjádření v rámci konzultace Závěrečné zprávy
2. dílčí zpráva finální (2DZ)	Zásady institucionálního financování	Finální verze po veřejném projednání bude k vyjádření v rámci konzultace Závěrečné zprávy
Draft Závěrečné zprávy	<ul style="list-style-type: none">• 1DZ po revizích, 2DZ po revizích• Draft 3. dílčí zprávy (3DZ) - Vyhodnocení Malého pilotního ověření• Draft Souhrnné zprávy	Vydání v polovině dubna 2015 (Draft pro veřejnou konzultaci)
Závěrečná zpráva finální	1DZ, 2DZ, 3DZ a Souhrnná zpráva po revizích z veřejného projednání a konference	Vydání na konci května 2015

O hodnocení výzkumných infrastruktur s Radislavem Sedláčkem: „Peer-review se osvědčilo.“

V hodnocení velkých výzkumných infrastruktur, které probíhalo v České republice od června do prosince 2014, implementovalo MŠMT novou metodiku založenou na hodnocení zahraničními odborníky. Peer-review tohoto rozsahu, kdy experti ve druhém kole posuzovali na šedesát výzkumných infrastruktur, se v Česku uskutečnilo poprvé. „*Toto peer-review hodnocení lze považovat za průlomové, protože proběhlo velmi pozitivně a přineslo naději na zásadní zvýšení evaluační kultury u nás,*“ říká v podrobném rozhovoru doc. Radislav Sedláček, Ph.D., jeden z hlavních autorů metodiky hodnocení, která vznikla v rámci IPN Metodika.

/ Co bylo účelem vytvoření nového typu hodnocení velkých výzkumných infrastruktur (VI)?

Globálním cílem hodnocení bylo získání expertních podkladů pro informované politické rozhodnutí o financování velkých infrastruktur v nadcházejícím sedmiletém období 2016 – 2022. Budování a provoz výzkumných infrastruktur ČR jsou finančně náročné a není možné je zabezpečit z běžných výzkumných grantů či institucionální podpory při zohlednění dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumných organizací. Důvodem je, že oba tyto nástroje financování jsou primárně orientovány na vlastní výsledky výzkumu. Výzkumná infrastruktura nicméně nepředstavuje vlastní výzkum, ale kapacity nezbytné pro jeho provádění. Zařízení splňující vysoce náročná kvalitativní kritéria velké infrastruktury je proto nezbytné hodnotit a tedy i financovat prostřednictvím specifického nástroje, který musí být vzájemně komplementární s nástroji institucionálního financování.

/ Jakým způsobem hodnocení probíhalo?

Aby bylo hodnocení skutečně kvalitní, bylo provedeno ve dvou kolech. Součástí byly přitom i ústní pohovory se členy mezinárodní hodnotící komise k vysvětlení nejasností, což není v ČR zpravidla obvyklé. V prvním kole hodnocení se posuzovalo, zda se skutečně jedná o výzkumnou infrastrukturu. Ve druhém kole pak byla hodnocena zejména kvalita, výkon či mezinárodní význam infrastruktury, pokud to bylo relevantní.

/ Nové hodnocení je založené na informovaném mezinárodním peer-review. Kdo byli členové panelů?

Základním článkem hodnocení bylo 6 oborových panelů, které se skládaly ze 3 expertů. Vedoucím panelu byl odborník na výzkumné infrastruktury a další 2 členové byli vědečtí odborníci, přitom jeden z nich mohl být i Čech. **Mezi členy mezinárodní hodnotící komise se tak objevili nejen špičkoví zahraniční výzkumní pracovníci, ale zejména experti na výzkumné infrastruktury s dlouhodobými a relevantními zkušenostmi s jejich provozováním či dokonce tvorbou politiky výzkumných infrastruktur v zemích EU.** Výjimkou nebyli ani bývalí či stávající delegáti zemí EU do Evropského strategického fóra pro výzkumné infrastruktury (ESFRI).

/ Jak hodnotící panely postupovaly?

Oborový panel v rámci prvního kola evaluace návrhy infrastruktur porovnával vzhledem k charakteristice výzkumných infrastruktur a vybral do dalšího kola jen ty, které tyto rysy skutečně měly. Na této úrovni byly detailně rozpracované návrhy pro druhé kolo hodnocení rozeslány třem hodnotitelům v zahraničí v rámci externího peer-review. **V průběhu celého procesu hodnocení byl klíčový důraz kladen na spolupráci se zahraničními experty, kteří nejenže vynikají na svém poli vědecké působnosti, ale disponují i detailní znalostí provozu a řízení výzkumných infrastruktur v zahraničí.** Hodnocení provedené v rámci dílčích odborných panelů diskutovala na závěr v plénu celá hodnotící komise, načež vedoucí panelů vypracovali závěrečné doporučení pro Ministerstvo školství.

/ Bylo podle Vás hodnocení pomocí peer-review úspěšné?

Na to, že se jednalo o první takové peer-review hodnocení prováděné v podmínkách ČR, lze jej ocenit vysoce pozitivně a považovat za jistým způsobem průlomové s velkými nadějemi na zásadní trvalé zvýšení evaluační kultury hodnocení výzkumu, vývoje a inovací v ČR. Zjevně se v tomto případě vyplatila „investice“ do náročné metodologické přípravy hodnocení a výběru vysoce kvalitních zahraničních odborných hodnotitelů. Ministerstvu i jim patří velké uznání, protože takto náročné hodnocení proběhlo v ČR jako vůbec první svého druhu.

/ Jaké máte ohlasy od hodnocených VI?

Zatím ještě nemáme oficiální ohlasy, jelikož stále probíhá poslední krok procesu, kterým je negociace finanční podpory. Celkově máme ale velmi pozitivní dojem a ocenění i ze zahraničí. **Skutečně se tady podařila věc, kterou nám mohou závidět i jinde v Evropě. Žádná jiná evropská země totiž takovýmto způsobem hodnocení nenavazuje na nastávající programové období, na výběr nových pan-evropských výzkumných infrastruktur a nesynchronizuje období financování tak, jako právě u nás.** Mělo by teď být mnohem jednodušší plánovat podporu pozitivně hodnocených velkých infrastruktur.

/ Jak MŠMT využije výsledky hodnocení výzkumných infrastruktur?

Výsledky hodnocení budou primárně použity pro strategické řízení v oblasti velkých infrastruktur a budou tvořit zásadní podklad pro rozhodnutí o jejich financování v nadcházejícím období víceletého finančního rámce 2016 – 2022. Souběžně probíhá aktualizace Cestovní mapy ČR velkých infrastruktur a mezinárodní zhodnocení je její významnou součástí. V neposlední řadě bude hodnocení využito i k rozhodnutí o podpoře panevropských výzkumných infrastruktur s českou účastí v rámci procesu aktualizace Cestovní mapy Evropského strategického fóra pro výzkumné infrastruktury.

Více podrobností o hodnocení výzkumných infrastruktur si můžete přečíst ve druhé části rozhovoru, který je v celé délce k dispozici [zde, na webu IPN Metodika](#).

Vrcholí kurz „Hodnocení vědy a výzkumu v teorii a praxi“

První březnová sobota byla posledním přednáškovým dnem pro účastníky kurzu „Hodnocení vědy a výzkumu v teorii a praxi“. V moderní učebně Národní technické knihovny v Praze absolvovalo pětadvacet studentů celkem sedm celodenních modulů. Cílem kurzu bylo zprostředkovat zájemcům podrobné informace o hodnocení vědy a posílit tak kulturu hodnocení v České republice. *„Vycházeli jsme z aktuálního stavu této expertní oblasti v zahraničí,“* zdůraznil zaměření na nejnovější trendy odborný garant kurzu Mgr. Karel Šima, Ph.D.

Výuka probíhala od listopadu v tematicky navazujících blocích. První polovina se věnovala kontextu hodnocení vědy a to oblasti vědní politiky obecně, financování vědy a právnímu rámci výzkumu. Tyto úvodní moduly daly účastníkům potřebný přehled k tomu, aby se mohli dále zabývat již konkrétními mechanismy hodnocení vědy. **V druhé části přišly na řadu nejprve kvalitativní mechanismy hodnocení v čele s akademickým peer-review a poté kvantitativní postupy, tedy především základní vhled do bibliometrie a využití informačních systému výzkumu pro hodnocení.**

„V průběhu kurzu jsme kladli důraz jak na představení konkrétních příkladů z praxe v České republice, tak na prezentaci problematiky aktuální v mezinárodní expertní

komunitě,“ poukázal na mezinárodní rozměr kurzu doktor Šima. **Se zahraniční perspektivou se studenti mohli seznámit díky lektorům ze Slovenska, Rakouska, Německa a Norska.** Ti v kurzu vyučovali spolu s přibližně patnácti domácími odborníky.

Posluchači byli především pracovníci různých univerzitních a výzkumných organizací v ČR, ale také zaměstnanci státní správy v oblasti výzkumu. Kurz jim umožnil doplnit si znalosti z oblastí, se kterými se obvykle ve své práci nesetkávají a **získat zcela nové poznatky o konkrétních postupech hodnocení vědy, které dosud v České republice nebyly realizovány.** Přínosem bylo i to, že během pravidelných setkání účastníci sdíleli své zkušenosti z různých institucionálních a oborových prostředí.

„Studenti si na kurzu pochvalovali především množství informací, které získali přístupnou a často i interaktivní formou. Ocenili také, že kurz spojoval tématicky, které jsou často pojímány odděleně, přestože jsou integrální součástí současných systémů hodnocení vědy,“ zprostředkoval některé dojmy účastníků doktor Šima.

Těm po absolvování přednáškových modulů zbývá ještě napsat závěrečnou práci, která bude studií z oblasti hodnocení vědy. Obhajovat ji budou před odbornou komisí v květnu. Kurz vyvrcholí květnovým seminářem ve Vídni, který IPN Metodika organizuje ve spolupráci s výzkumným institutem Johanneum Research – Polices a rakouskou grantovou agenturou Wissenschaftsfonds.

Ohlédnutí Technopolisu za konferencí: Je třeba tříbit názory

Podle zástupců Technopolisu, kteří na II. Mezinárodní konferenci IPN Metodika v Brně prezentovali návrh systému institucionálního financování, akce významně podpořila domácí diskuzi o nové metodice hodnocení. Z rozhovorů vplynuly dva zásadní postřehy – obava o její efektivní implementaci ze strany veřejné správy a o její přijetí napříč výzkumnou komunitou. Ucelený souhrn Technopolisu z diskuzních panelů najdete v samostatném dokumentu na [webu IPN Metodika](#).

„V České republice jsou diskuzní fóra podobného typu velmi potřebná. Domácí výzkumná komunita si na nich může tříbit názory na nový systém hodnocení a financování a shodnout se na tom, co od něj očekává,“ zhodnotil účelnost

konference Erik Arnold, ředitel Technopolisu. K hlavním tématům, o kterých účastníci konference debatovali, patřila rovnováha mezi institucionálním a účelovým financováním, potřeba stability v českém systému VaVal a to, jak může nová metodika přispět k jeho restrukturalizaci.

Otázka implementace

Klíčovou otázkou probíranou v diskuzních panelech konference byla problematika implementace navrhovaného systému institucionálního hodnocení a financování. Někteří z účastníků vyjádřili pochyby o tom, že metodika bude státní správou využita efektivně, vzhledem k tomu, že ministerstva a legislativní orgány se současných diskuzí o ní aktivně neúčastní. „Metodika je velmi užitečný nástroj pro implementaci politické vize pro VaVal, ale aby mohla být plně funkční, musí předcházet rozhodnutí zákonodárců o tom, jaká tato vize je,“ shrnul dojmy z debaty Erik Arnold.

Konsenzus výzkumné komunity

Připomínky nicméně mířily i do vlastních řad. „Účastníci se shodli na tom, že domácí výzkumná komunita by měla překonat své vnitřní rozdíly a sjednotit se ohledně toho, jak by měla vypadat dlouhodobá strategie VaVal v České republice,“ sdělil ředitel Technopolisu. O tento konsenzus se pak může opřít při vyjednávání s politickými představiteli. „Doufám, že třetí a zároveň závěrečná konference k návrhu hodnocení a financování VaVal v květnu bude příležitostí pro výzkumníky udělat další krok tímto směrem,“ řekl Arnold.

Copyright © 2015 MŠMT IPN METODIKA, All rights reserved.

[odhlásit odběr e-mailů](#) [upravit svůj profil odběratele](#)

MailChimp.